B. N. C.
FIRENZE
1064
3

Digitized by Google

764.3

1064
3

1064. 3

SAMUELIS REYHERI,

JC. Codicis & Mathematum in Academia Chriſtian-Albertina Profeſſoris Ordinarii,

MATHEMATICARUM Diſciplinarum

Sciagraphia Generalis, ſingularum Diſciplinarum Deſcriptiones, Diviſiones, & Auctores quosdam quatuor Tabulis exhibens.

Kiliæ Holſatorum,

cIↄ Iↄc XCII.

Typis Joach. Reumann, Acad. Typogr.

BI

1872

1064. 3

Tab. I.

Matheſis *latè accepta complectitur Diſciplinas* Mathematicas *vel*

- *Propriè ſic dictas*
  - Puras, & *quidem*
    - *Univerſalem, quæ vocatur* Algebra, *quantitatem abſtractam contemplans, quæ vel*
      - Specioſa, ſ. Analytica, ſ. Matheſis univerſalis, *quæ primario per notas & ſigna, adbibitis tamen interdum numeris, procedit.*
      - Numeroſa ſ. Coſſica, *quæ primario per numeros, adbibitis tamen ſignis, operatur.*
    - *Particulares, & quidem*
      - Geometria, *de magnitudine abſtracta, ejusque principiis, quæ vel*
        - Punctoria.
        - Elementaris.
        - Trigonometrica *tam* plana, *quàm* ſphærica.
        - Cylindrica.
        - Conica.
        - Sphærico-Cylindrico-Conica.
        - Annularis.
      - Arithmetica *de multitudine, ſ. numero*
        - *Abſtracto, & abſoluto, in doctrina de*
          - Algorithmo.
          - Analogia
          - Radicum extractione.
        - *Reſpectivo in*
          - *Regulis*
            - Societatis.
            - Alligationis.
            - Falſi.
            - Cæcis.
            - Dupli &c.
          - *Logiſtica*
            - Sexagenali.
            - Decimali.
  - Mixtas *quantitatem in concreto objecti loco habentes, vid. Tab. II.*
- *Improprie ſ. abuſivè ſic vocatas, nempe divinatorias, de quibus in tabula. IV.*

Tab. II.

Mixtæ diſciplinæ ſunt vel

- *Superiores, in mera contemplatione acquieſcentes, vocantur Theoreticæ, ſuntq; vel*
  - *Univerſalis.* Coſmographia *de Univerſo ſive de Mundo, & de variis Hypotheſibus.*
  - *Particulares*
    - *Cælorum in*
      - Aſtronomia, *quæ vel*
        - *Generalis, ad quam pertinent*
          - Inſtitutiones
          - Theoricæ
          - Ephemerid.
        - *Particularis de*
          - Primo mobili
          - Stellis fixis.
          - Saturno.
          - Jove.
          - Marte.
          - Sole.
          - Venere.
          - Mercurio.
          - Luna.
          - Cometis.
      - Aſtrologia *de erigendis Thematibus.*
    - *Temporum in*
      - Gnomonica *de horologiis Solariis, Lunariis, Stellaribus, Polaribus, Refractis, & Reflexis.*
      - Chronologia *de Epochis & Temporum computationibus.*
    - *Telluris in*
      - Geographia
        - *Generali de Telluris Quantitate, affectionibus & menſurationibus.*
        - *Speciali, ad quam pertinent*
          - Chorographia *de Regionibus*
          - Topographia *de Urbibus.*
      - Hydrographia *de Oceano, maribus, & fluminibus.*
    - *Ventorum in* Anemologica *de ventorũ diſtributione.*
- *Inferiores præter contemplationes etiam operationem requirentes, unde non immeritò* Artes Mechanicæ *appellantur. vid. Tab. III.*

Tab. III.

Inferiores mixtæ, à Conrado Daſypodio Practica, & à Gerb. Joh. Voſſio χειρεργικὰ h. e. manuaria vocantur, commodè dividuntur in

- *Generalem.* Geodæſiam, *de linearum, ſuperficierum & corporum menſurationibus.*
- *Speciales & quidem*
  - *Elementares*
    - Pyrotechnica, *de igne, ejusque productione, auctione, conſervatione, vario uſu & extinctione.*
    - Pneumatica, *de aëre, ejusque attenuatione, compreſſione, gravitate & levitate, &c.*
    - Hydraulica, *de aquaeductibus, & officinis hydraulico-mechanicis.*
  - *Senſuales*
    - *Viſuales*
      - Optica, *de viſu, oculo, luce, coloribus.*
      - Perſpectiva, *de radio directo & figuris ſcenographicis.*
      - Dioptrica, *de radio refracto, diaphanis, ſpecillis ocularibus, microſcopiis, tubis opticis, priſmatibus, &c.*
      - Catoptrica, *de radio reflexo, variis ſpeculis, tam naturalibus, quam artificialibus.*
    - *Auditoria*
      - Acuſtica, *de auditu & ſono.*
      - Muſica { *Vocalis* / *Inſtrumentalis* } *de ſono harmonico.*
    - *Olfactoria*, Oſphrantica *de odoratu & odoribus.*
    - *Guſtatoria*, Geuſtica *de ſapore.*
    - *Tactoria*, Haptica, *de tangibilibus.*
  - *Motuales*
    - Phoranomica *de motu.*
    - Stathmica *de ponderibus & libris, menſuris, numiſmatis, liquoribus, quibus corpora innatant.*
    - Mechanica *de virtutibus mechanicis.*
  - Architectonicas
    - Civilem
      - Communem *de ædificiis ordinariis.*
      - Curioſam *de hortis, cryptis, &c.*
    - Militarem ſ. Fortificatoriam *de Munitionibus & Expugnationibus.*
    - Navalem, *de navium ſtructura.*
    - Cunicularem ſ. ſubterraneam *de cuniculis & fodinis.*
  - Tacticam
    - Terreſtrem
      - Pedeſtrem *de acie peditum.*
      - Equeſtrem *de acie equitum.*
    - Navalem *de claſſe navium diſponenda.*

Tab. IV.

Impropriè ſic dictæ, in Legibus Romanis ſub tit. mathematicarum prohibitæ & damnatæ, ſunt

Aëromantia *ex conjurato aëre*,
Aleatoria *ex jactu aleæ*,
Alectriomantia *ex gallo colligente grana*,
Anthropomantia *ex mactatorum hominum viſceribus*,
Arithmomantia *ex numeris, qui litteris ſubſtituuntur*,
Aſtrologia Apoteleſmatica *ex aſtris*,
Avigerium *ex avium volatu & eſu*,
Axiomantia *ex ſecuri ſuſpenſa*,
Botanomantia *ex herbarum foliis*,
Capnomantia *ex fumo*,
Catoptromantia *ex ſpeculo aquæ immerſo*,
Cerimantia *per ceram liquidam aquæ immiſſam*,
Chiromantia *ex manuum plicis*,
Coſcinomantia *ex cribri rotatione*,
Cryſtallomantia *per imagines in cryſtallo exhibitas*,
Gaſtromantia *ex phialis vitreis aqua plenis*,
Goëtia *per mortuorum conjurationem*,
Genethliaca *ſpecies Aſtrologiæ*,
Geomantia *ex punctis & lineolis variè diſpoſitis*,
Haruſpicina *ex ara & extis*,
Hydromantia *ex aquæ commotione & figuris*,
Ichthyomãtia *ex eſca piſcibꝰ objecta*,
Lecanomantia *per dæmonem aquæ conjuratæ immiſſum*,
Libanomantia *ex thure igni injecto*,
Meteorologica *ſpecies Aſtrologiæ ſuperſtitioſæ*,
Metopoſcopia *ex lineis frontis humanæ*,
Necromantia *idem quod Goëtia*,
Neciomantia *per cadavera erecta*,
Nomantia *vid. Onomantia*,
Oneiroſcopia *ex ſomniis*,
Onimantia *ex pollice pueri oleo & fuligine illito*,
Onomantia *ex anagrammatiſmo nominis*,
Oomantia *ex ſignis in ovo apparentibus*,
Phyſiognomia *ex pilorum & membrorum corporis colore & proportione*,
Podomantia *ex plantis & rugis pedum*,
Punctatoria *vid. Geomantia*,
Pyromantia *ex igne, cui pix comminuta injicitur*,
Securimantia *ex ſecuris jactu*,
Spatularia, *ex animalium oſſibus*,
Stichiomantia *ex verſibus Homeri & Virgilii*,
Sycomantia *ex folio fici*,
Tephramantia *ex cineribus*,
Teratoſcopia *ex monſtris & portentis*,
Tyromantia, *ex caſeo & lactis coagulo*,
Uromantia *ex urina divinationes inſtituit. De quibꝰ omnibus videri & conſuli poſſunt prolixiꝰ diſſerentes*

Caſparus Peucerus, *in Tract. de præcipuis divinationum generibus, Francof.* 1607.
Georgius Pictor *de ſpeciebus magiæ ceremonialis. Baſil.* 1563. *in* 8.
Anton. Zara *in Anatomia ingeniorum & ſcientiarum. Venet.* 1615. *in* 4.
Cornelius Agrippa. *in fine Lib. III. de occulta Philoſophia.*
Iſidorus Hiſpalenſis *Originum Lib. VIII. C. IX.*
Robert. Fludd, *Tom.* 1. *Tract.* 2. *Part.* 1. *l.* 8.

Auctores, qui de diſciplinis ante dictis ſcripſerunt.

Algebra. Franciſci Vietæ *Iſagoge in artem Analyticam.*
Speciosa. Franciſci à Schoten *Principia Matheſeos Univerſalis.*
Numeroſa. Johannis Laurenbergii *Algebra.*
Geometria. Henricus Monantholius *de Puncto.*
Euclidis *Elementa cum Commentario* Chriſtophori Clavii.
Theodoſii Tripolitæ *Sphærica cum Commentar. ejusdem.*
Archimedes *de Cylindro & Sphæra cum Commentar.* Joh. Chriſtoph. Sturmii.
Apollonii Pergæi *libri VII. Conicarum ſectionum, quorum IV. priores cum Commentar.* Claudii Richardi, *& tres poſteriores cum Commentar.* Joh. Alphonſi Borelli *extant. Ultimus deſideratur.*
Petrus Courſier *de Sectione Superficiei Sphæricæ per Superficiem Sphæricam, item Cylindricæ per Cylindricam, & Conicæ per Conicam.*
Andreæ Tacquet *Annularia & Cylindrica.*
Arithmet. Euclidis *Liber* 7. 8. 9. *it.* Diophantus Alexandrinus, & Nicomachus Geraſenus *cum Commentar.* Jamblichi.
Logiſtica. Noſtri Bacilli ſexagenales.
Joh. Hartmanni Bayeri *Logiſtica Decimalis.* Neperi *Rhabdologia.*
Coſmographia. Iſmaëlis Bullialdi *Syſtema Philolaicum. in* 4.
Joh. Kepleri *Harmonice mundi & myſterium coſmographicum.*
Aſtronomia Generalis.
Petri Gaſſendi & Nicolai Mercatoris *Inſtitutiones Aſtronomicæ.*
Joh Kepleri *Tabulæ Rudolphinæ.*
Mariæ Cunitiæ *Tabulæ Aſtronomicæ.*

Ephe-

Ephemerides.	Joh. Stöfleri ab anno.	1545.	ad	1551.
	Petri Pitati ab - - - -	1552	-	1556
	Nicolai Simi - - - - - -	1554	-	1568
	Joh. Stadii - - - - - -	1554	-	1570
	Cypriani Leovitii - - -	1556	-	1606
	David. Origani - - -	1595	-	1654
	Laurentii Eichſtadii - -	1655	-	1666
	Joh. Heckeri - - - - -	1666	-	1680
	Andr. Argoli - - -	1631	-	1700

Particularis. Joh. Ant. Magini *Primum Mobile.*
Joh. Bayeri *Uranometria.*
Chriſtiani Hugenii *Syſtema Saturninum.*
Simonis Marii *Mundus Jovialis.*
Joh. Kepleri *Aſtronomia nova de ſtella Martis.*
Chriſtophori Scheineri *Roſa Urſina.*
Hevelius *de Venere in Sole viſa.*
Hortenſius & Gaſſendus *de Mercurio in Sole viſo.*
Kepleri *Aſtronomia Lunaris, &* Hevelii *Selenographia.*
Stanislai Lubeniezii *Theatrum Cometicum.*
Tychonis *Progymnaſmata, ubi de nova ſtella Caſſiopeæ.*

Aſtrologia. Henrici Rantzovii *tractatus Genethliacus, & Introductio in Ephemerides* Origani.

Gnomonica. Emanuelis Maignani *Perſpectiva Horaria.*

Chronologia. Riccioli *Chronologia Reformata Bonon. 1669.*
Ravii *Chronologia Biblica.*

Geographia. Bernhardi Varenii *Geographia Generalis.*
Philippi Cluveri *Geographia.* Georgii Hornii *Orbis Vetus.*

Hydrographia. Riccioli *Geographiæ ſuæ Generalis Lib. X.*

Anemologica. Baconis Verulamii *hiſtoria ventorum.*
M. Ignatii Dantis *Anemographia.*

Geodæſia. Jul. Frontinus *de limitibus.* Laurenbergii *Gromatica.*

Pyrotechnica. Carteſii *Principia Philoſophica.*
Andr. Böckleri *Furnologia & Ej. Theatrum machinarum.*
Lazari Erkers Probier-Buch.
Caſimiri Siemienowiczii *Ars magna Artigleriæ , cum additionibus* Danielis Elerii *Germanicis.*
Æneas *in Poliorcetico. C. 34.*

Pneu-

Pneumatica. Heronis Alexandrini *Spiritalium liber*.
Hydraulica. Vitruvius *Lib. IIX.* Jul. Frontinus *de Aquaductibus*.
Optica. Vitellionis *Theſaurus Opticæ*. Ambroſii Rhodii *Optica*.
Perſpectiva. Guidi Ubaldi & Franciſci à Schooten *Perſpectiva*.
Kepleri & Carteſii *Dioptrica*.
Caſparis Schotti *Magia Optica, præcipuè Catoptrica*.
Acuſtica. Athanaſ. Kircheri *Phonurgia*.
Muſica. Marci Meibomii *Muſici veteres*, & Carteſii *Muſica*.
Phoranomica. Joh. Alphonſus Borellus *de Vi percuſſionis*.
Procli *de Motu Libri tres*.
Statbmica. Simonis Stevin *Beginſelen der Weeghkonſt*
Georg. Agricola *de Ponderibus & Menſuris*.
Archimedes *de iis, quæ vehuntur in aquis*.
Mechanica. Guidi Ubaldi & Carteſii *Mechanica*.
ArchitecturaCivilis. Vitruvius. Vincentii Scamozzi *Opus Architectonicum*.
Militaris. Danielis Speckle *Architectura militaris. Diſp. noſtra de Munitionibus & Expugnationibus*.
Navalis. Nicolai à Witzen, *Architectura Navalis Belgice ſcripta*.
Cunicularis. *De hâc agunt Scriptores Pyrotechnicæ Chymicæ*.
Tactica Terreſtris. Joh. Jacob von Wallhauſen / *Alphabetum militare*.
Equeſtris. Hermanni Hugonis *Militia Equeſtris*.
Navalis. *Ante dictus* à Witzen.

Gerhardus Johannes Voſſius libro de Scientiis Mathematicis cap. XLVI. ex mente Veterum dividit Matheſin mixtam in

λογικὴν *ſ. Rationalem*, & χειρουργικὴν *ſive Manuariam, cujus quinque partes ex Pappi libro VIII recenſet, nempe*

Τὴν μαγγαναρίων μηχανημάτων τέχνην, *Artem Machinarum, quibus pondera minimo niſu in altum attolluntur*.
Μηχανοποιητικὴν, *quæ facile aquas antliis extrahit*.
Ὀργανοποιητικὴν, *quæ conficit inſtrumenta bello accommoda*.
Αὐτοματοποιητικὴν, *de horologiis & aſſatoriis, aliisque automatis*.
Σφαιροποιΐαν, *quæ conficit inſtrumenta ad obſervationes rerum cæleſtium*.

1064. 3

90. 957590

1064. 3

M 2

Digitized by Google